

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філософський факультет
Кафедра політології

Затверджено

На засіданні кафедри політології
філософського факультету
Львівського національного університету імені Івана
Франка
(протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри проф. Романюк А.С.

**Силабус з навчальної дисципліни
«Етнонаціональна політика й управління етнокультурним розмаїттям»,
що викладається в межах ОПІ «Політологія»
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 052 «Політологія»**

Львів – 2022

Назва дисципліни	Етнонаціональна політика й управління етнокультурним розмаїттям
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, 79000
Факультет та кафедра, за якими закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра політології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 052 «Політологія»
Викладачі дисципліни	Була Світлана Петрівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології ЛНУ ім. І. Франка
Контактна інформація викладачів	Електронна адреса: svitlana.bula@lnu.edu.ua Сторінка викладача: https://filos.lnu.edu.ua/employee/8025 Місце знаходження: Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, ауд. 206
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Щопонеділка: 12.00-13.00 год. (кафедра політології, вул. Університетська, 1, ауд. 206) та у день проведення лекцій/практичних занять. Також можливі он-лайн консультації через засоби віддаленого відео- й аудіов'язку та емейлінг на електронну адресу викладача.
Сторінка дисципліни	https://filos.lnu.edu.ua/course/etnonatsionalna-polityka-y-upravlinnia-etnokulturnym-rozmaittiam
Інформація про дисципліну	Навчальна дисципліна «Етнонаціональна політика й управління етнокультурним розмаїттям» є вибірковою дисципліною і складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності 052 - Політологія, яка викладається в 3-му семестрі в обсязі 4 кредитів, 120 годин і підсумковим (залік) контролем і оцінюють у 100 балів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS)
Коротка анотація дисципліни	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб науково осмислювати вітчизняні етнонаціональні самоорганізації, аналізувати національні питання та національні права людини, забезпечення прав етнічних меншин, національно-культурного розвитку, толерантності в етнонаціональній сфері, аналізувати та вирішувати проблеми імміграції, сучасних міграційних процесів та міжнаціональних відносин в Україні. Тому у курсі представлено як огляд теоретико-методологічних підходів до вивчення етнонаціональної політики та етнокультурним розмаїттям, так і особливості та досягнення етнонаціональної політики.
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Етнонаціональна політика й управління етнокультурним розмаїттям» є ознайомити студентів з сутністю та особливостями етнонаціональної політики, проаналізувати нормативно-правову базу та особливості етнонаціональної політики в Україні та постсоціалістичних країнах, їх спільні та відмінні риси, здійснити аналіз впливу етнонаціонального фактору на суспільно-політичні процеси у контексті формування ефективної державної етнонаціональної політики.
Література для вивчення дисципліни	<u>Основна література:</u> 1. Хрящевська Л. М. Етнонаціональна політика в Україні в період незалежності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних

- закладів / Л. М. Хрящевська. – Миколаїв : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 208 с.
2. Ткаченко Є.В. Правовий захист прав етнічних та мовних меншин : навчальний посібник / Є. В. Ткаченко. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 315 с
 3. Андріяш В. І. Державна етнополітика України в умовах глобалізації : монографія. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 328 с
 4. Вітман, К.М. Моделі етнонаціональної політики постсоціалістичних країн: навч. посібник : рекомендовано МОН України / К.М. Вітман ; ОНЮО, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. - К. : Логос, 2008. - 392 с.
 5. Етнополітичний контекст соціокультурних трансформацій у сучасній Україні / ред. кол. О. Рафальський (голова), В. Войналович, Л. Нагорна. – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2017. – 512 с. URL: <http://ipiend.gov.ua/publication/etnopolitychnyj-kontekstsotsiokulturnykh-transformatsij-u-suchasnij-ukraini/>
 6. Ідентичності народів Центрально-Східної Європи: колект. монографія / [Надія Гапон та ін.] ; за ред. проф. Н. Коваліско, д-ра А. Єкатеринчука, проф. Р. Радзіка; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. – 283 с.
 7. Майборода О.М. Етнічність у міжнародній системі / О.М. Майборода. Вид. 2-е, випр. і допов. – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2017 – 448с. URL: <http://ipiend.gov.ua/publication/majboroda-om-etnichnist-u-mizhnarodnij-systemi-3/>
 8. Правові засади державної етнонаціональної політики в Україні Монографія / Кресіна І.О., Коваленко А.А., Лойко Л.І., Стойко О.М., Явір В.А., Вітман К.М., Кіссе А.І., Асланов С.А., Грицьк Д.І., Голденштейн К.О., / За ред. І.О. Кресіної. – К., 2011. – 400с.

Додаткова література та інтернет джерела:

1. Андріяш В. Субсидіарна модель етнополітики в Україні. //Державне управління: удосконалення та розвиток № 6, 2013 URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=586>
2. Була С.П. Процес уніфікації спільної міграційної політики Європейського Союзу /С.П.Була, М.О. Зіненко // Наукове видання «Регіональні студії» Ужгородський національний університет. Видавничий дім «Гельветика», 2020 Вип. № 23, с. 13-18 URL: http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/23/23_2020.pdf
3. Бабинець І., Остапеч Ю. Суспільно-політичний та культурний розвиток угорської національної меншини Закарпаття (1991–2004 рр.). Наукові 234 записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ, 2006. Вип. 30. С. 56–68.
4. Відбулось експертне обговорення проекту Концепції державної етнонаціональної політики України // Міністерство культури України. Дата оновлення: 15.06.2018. URL: http://mincult.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=245377173

5. Вітман, К. Зміна статусу Автономної Республіки Крим як спосіб вирішення етнополітичних суперечностей / Костянтин Вітман // Актуальні проблеми європейської інтеграції : зб. ст. з питань європейської інтеграції та права . 2007 -. - 2011. - Вип. 7 . - 274 с. - С. 16-22.
6. Вітман, К. М. Політико-правові виклики міжетнічної толерантності в Україні / К. М. Вітман // Держава і право. Сер. Юридичні і політичні науки* : зб. наук. праць. - 2013. - Вип. 59 . - 600 с. - С. 462-468.
7. Войналович В.А., Кочан Н.І. Релігійний чинник етнополітичних процесів у Галичині: повоєнна радянська доба і сучасність. К.: ПІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2018. – 408 с. URL: <http://ipiend.gov.ua/publication/vojnalovych-v-a-kochan-n-i-relihiynychynnyk-etnopolitychnykh-protsesiv-u-halychyni-povoienna-radianskadoba-i-suchasnist/>
8. Закон України «Про національні меншини в Україні» // Національні відносини в Україні у ХХ ст.: Збірник документів і матеріалів / Упоряд. М. І. Панчук та інші. – К.: Наукова думка, 1996.
9. Проект Закону України «Про концепцію державної етнонаціональної політики України» - URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JF2RH00A?an=3>
10. Лях О. Щодо питання стратегії державної етнополітики в Україні: аналіз, оцінка, перспективи //Цент культур національних меншин Закарпаття. – URL: <http://centerkyltyr.pp.ua/2021/05/09/3808/>
11. Гай-Нижник П., Чупрій Л. Національні інтереси, національні цінності та національні цілі як структуроформуючі чинники політики національної безпеки. Гілея : науковий вісник. 2014. Вип. 84 (№5). С.465–471.
12. Добржанська О. Етнічна ідентичність населення Буковини. Історикополітичні проблеми сучасного світу: збірник наукових статей. Чернівці, 2015. Т. 29–30. С. 118–121.
13. Котигоренко В. О. Етнічні протиріччя і конфлікти в сучасній Україні : політологічний концепт. Київ : Світогляд, 2004. 722 с
14. Липчук О. І. Етнонаціональна політика в Україні: механізм вдосконалення етнонаціональних відносин. Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Філософія. Соціологія. Політологія. 2012. Т. 20. Вип. 22(3). С. 107– 112.
15. Мельник С., Черничко С. Етнічне та мовне розмаїття України. Аналітичний огляд ситуації : монографія. Ужгород: ПоліПрінт, 2010. 164 с
16. Основні засади та шляхи формування спільної ідентичності громадян України (інформаційно-аналітичні матеріали до Круглого столу 12 квітня 2017 р.) / Центр Разумкова. Київ, 2017. 94 с.
17. Проросійські організації та ключові особи, які вели підривну діяльність у Криму // Inform Napalm. Дата оновлення: 04.09.2015. URL: <https://informnapalm.org/ua/prorosijski-organizatsiyi-ta-klyuchovi-osoby-yakively-pidryvnu-diyalnist-u-krymu/>

Тривалість курсу

1 семестр / 120 годин

Обсяг курсу	Загалом 120 годин, зокрема 18 годин лекцій, 12 годин практичних занять 90 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>У результаті успішного проходження курсу студент набуде <i>загальні компетентності</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ЗК03. Здатність розробляти проекти та управляти ними. - ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. - ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). - ЗК07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми. - ЗК09. Здатність до підготовки рекомендацій і проектів рішень на основі аналізу інформації. <p>та <i>спеціальні (фахові) компетентності</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - СК01. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації. - СК03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів. - СК04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їхнього функціонування і на національному, субнаціональному й наднаціональному рівнях. - СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні. - СК14. Здатність ідентифікувати й аналізувати явища та різні виміри мультикультуралізму, етнонаціональної політики і моделі громадянського суспільства та їхні політичні й етнокультурні ефекти, а також ефективно управляти етнокультурним розмаїттям. <p><i>Програмні результати навчання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ПР01. Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту. - ПР04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень. - ПР10. Аналізувати політичний процес на підставі постмодерного підходу та засад і методології соціального конструктивізму, розуміння сутності і форм ідеологічного маніпулювання, оперування різними за евристичними цінностями моделями

	<p>громадянського суспільства, різними політичними цінностями й антицінностями в умовах глобалізації та різних рівнів і типів політичних режимів, концепціями, практиками, засадами та моделями політикимультикультуралізму, етнонаціональної політики, управління розмаїттям, конфліктами та перспективами розвитку громадянського суспільства в країнах світу.</p> <p><i>Після завершення цього курсу студент буде:</i></p> <p><i>Знати:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. сутність і особливості етнонаціональна політика; 2. основні напрямки етнонаціональної політики; 3. вплив етнонаціональної політики на суспільні процеси 4. причини виникнення етнонаціональних конфліктів та шляхи їх попередження та вирішення. <p><i>Вміти:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. науково осмислювати та аналізувати етнонаціональну політику та процеси; 2. аналізувати національні питання та національні права людини та етнічних меншин; 3. розкрити взаємозв'язок етнонаціональної політики та етнонаціональних політичних процесів 4. аналізувати та вирішувати проблеми імміграції, сучасних міграційних процесів та міжнаціональних відносин в Україні.
Ключові слова	Етнонаціональна політика, етнонаціональні процеси, міграція,, етнічні меншини, етнонаціональні конфлікти, етнічна територія
Формат курсу	Очний
Теми	Детально див. Додаток «Схему курсу»
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з «Історія політичної думки», «Політична влада», «Політичні інститути та системи», «Державного управління», «Місцевого самоврядування» Вони будуть допоміжними для сприйняття категоріального апарату.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентації, лекції, проблемно-пошукове навчання, техніка опрацювання дискусійних питань, семінари, самостійна робота. Навчальні методи: метод проектів та їх презентацій, пояснювальна-ілюстративний, усного опитування, активізації навчання.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребуватиме залучення персонального комп'ютера (принаймні лектором) і мультимедійного проектора. Крім того, бажано, щоби студенти також користувались персональними комп'ютерами. Для курсу не потрібно спеціалізованого програмного забезпечення (хоча воно може використовуватись за бажанням). Тим не менше, потрібне впевнене користування загальноновживаними програмами й операційними системами (з метою подання електронних матеріалів – електронна пошта, платформи Microsoft Teams, Zoom, Telegram, Moodle тощо). Також для курсу бажане володіння мінімальними навиками роботи з базами та масивами даних й інформації.

<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: практичні/самостійні тощо – 30% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 30); контрольні заміри (модулі) – 20% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 20); екзамен – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50).</p> <p>Підсумкова максимальна кількість балів упродовж семестру – 100.</p> <p>Письмові та проектні роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт, серед яких есе, презентації та вирішення кейсів.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування і втручання в роботу інших студентів становлять, однак не обмежують прикладів можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак цього є підставою для незарахування тієї або іншої роботи студента викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відповідно, жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. Студенти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися всіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед основних і додаткових.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані під час робота на семінарських заняттях (виступи, дискусії, обговорення), на модульній контрольній роботі у формі тестування та захист презентації або есе. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до екзамену (чи питання на контрольні роботи)</p>	<p>Орієнтований перелік питань до заліку:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст і особливості етнополітичної політики. 2. Функції та принципи етнополітичної політики. 3. Суб'єкти етнополітичної політики. 4. Типи та моделі етнополітики. 5. Політико-правова база щодо врегулювання етнополітичної політики. 6. Питання участі етноспільнот у політичному житті. 7. Особливості етнополітичних відносин в Україні, 8. Причини та особливості еміграції в Україні. 9. Українська діаспора. Правовий статус емігрантів. 10. Проблеми етнічної та мовної самоідентифікації громадян України. 11. Етнополітичні конфлікти та шляхи їх вирішення

	<ul style="list-style-type: none"> 12. Вплив етнонаціонального фактору на суспільно-політичні процеси 13. Досвід реалізації етнонаціональної політики в країнах пострадянських країн. 14. Участь етноспільнот у політичному житті. 15. Реалізація принципу толерантності на державному рівні. 16. Визначення понять «міжетнічна толерантність», «міжнаціональна толерантність». 17. Міжнародно-правовий захист етнічних меншин
Опитування	Анкету-оцінку для оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Додаток. Схема курсу «Етнонаціональна політика й управління етнокультурним розмаїттям»

Тиж. / год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література / Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1 4 год.	Тема 1. Теоретико-методологічні засади етнонаціональної політики. Зміст і особливості та функції етнонаціональної політики. Суб'єкти та принципи етнонаціональної політики.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год. Самостійна робота, доповідь, бесіда, обговорення – 15 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хрящевська Л. М. Етнонаціональна політика в Україні в період незалежності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. М. Хрящевська. – Миколаїв : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 208 с. 2. Ткаченко Є.В. Правовий захист прав етнічних та мовних меншин : навчальний посібник / Є. В. Ткаченко. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 315 с 3. Андріяш В. І. Державна етнополітика України в умовах глобалізації : монографія. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 328 с 4. Вігман, К.М. Моделі етнонаціональної політики постсоціалістичних країн: навч. посібник : рекомендовано МОН України / К.М. Вігман ; ОНЮА, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. - К. : Логос, 2008. - 392 с. 	Опрацювання додаткової літератури до теми. Підготувати доповідь та дискусії по питаннях теми 15 год.	1 тиждень
2 6 год.	Тема 2. Історичні особливості етнонаціональної політики в Україні Становлення етнонаціональної політики в Україні Пріоритети сучасної етнонаціональної політики в Україні. Процеси згуртування національних меншин в поліетнічних регіонах	Лекція, презентація, дискусія – 4 год. Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год. Самостійна робота, доповідь, бесіда, обговорення – 15 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хрящевська Л. М. Етнонаціональна політика в Україні в період незалежності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. М. Хрящевська. – Миколаїв : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 208 с. 2. Андріяш В. І. Державна етнополітика України в умовах глобалізації : монографія. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 328 с 3. Етнополітичний контекст соціокультурних трансформацій у сучасній Україні / ред. кол. О. Рафальський (голова), В. Войналович, Л. Нагорна. – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2017. – 512 с. URL: http://ipiend.gov.ua/publication/etnopolitychnyj-kontekstsotsiokulturnykh-transformatsij-u-suchasnij-ukraini/ 4. Войналович В.А., Кочан Н.І. Релігійний чинник етнополітичних процесів у Галичині: повоенна радянська доба і сучасність. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2018. – 408 с. URL: http://ipiend.gov.ua/publication/vojnaloovyeh-v-a-kochan-n-i-relihijnyjchynnyk-etnopolitychnykh-protseviv-u-halychyni-povoienna-radianskadoba-i-suchasnist/ 5. 	Опрацювання додаткової літератури до теми. Підготувати доповідь та дискусії по питаннях теми 15 год	2 тиждень

3 4 год.	Тема 3. Політико-правова база етнополітичної політики Правове регулювання національно-етнічних відносин в Україні. Конституційно-правовий статус національних меншин в Україні. Міжнародно-правовий захист етнічних меншин.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год. Самостійна робота, доповідь, бесіда, обговорення – 15 год..	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хрящевська Л. М. Етнополітична політика в Україні в період незалежності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. М. Хрящевська. – Миколаїв : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 208 с. 2. Ткаченко Є.В. Правовий захист прав етнічних та мовних меншин : навчальний посібник / Є. В. Ткаченко. – Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. – 315 с 3. Правові засади державної етнополітичної політики в Україні Монографія / Кресіна І.О., Коваленко А.А., Лойко Л.І., Стойко О.М., Явір В.А., Вітман К.М., Кіссе А.І., Асланов С.А., Грицяк Д.І., Голденштейн К.О., / За ред. І.О. Кресіної. – К., 2011. – 400с 	Опрацювання додаткової літератури до теми. Підготувати доповідь та дискусії по питаннях теми 15 год	3 тиждень
4 6 год.	Тема 4. Моделі етнополітичної політики Поняття та типологія моделей етнополітичної політики. Типологія моделей етнополітичної політики в постсоціалістичних країнах. Модель державної етнополітики України.	Лекція, презентація, дискусія – 4 год. Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год. Самостійна робота, доповідь, бесіда, обговорення – 15 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хрящевська Л. М. Етнополітична політика в Україні в період незалежності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. М. Хрящевська. – Миколаїв : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 208 с. 2. Андріяш В. І. Державна етнополітика України в умовах глобалізації : монографія. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 328 с 3. Вітман, К.М. Моделі етнополітичної політики постсоціалістичних країн: навч. посібник : рекомендовано МОН України / К.М. Вітман ; ОНЮА, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. - К. : Логос, 2008. - 392 с. 4. Бабинець І., Остапець Ю. Суспільно-політичний та культурний розвиток угорської національної меншини Закарпаття (1991–2004 рр.). Наукові 234 записки Інституту політичних і етнополітичних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ, 2006. Вип. 30. С. 56–68. 5. Вітман, К. Зміна статусу Автономної Республіки Крим як спосіб вирішення етнополітичних суперечностей / Костянтин Вітман // Актуальні проблеми європейської інтеграції : зб. ст. з питань європейської інтеграції та права . 2007 - . - 2011. - Вип. 7 . - 274 с. - С. 16-22. 6. Андріяш В. Субсидіарна модель етнополітики в Україні. //Державне управління: удосконалення та розвиток № 6, 2013 URL: http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=586 7. Лях О. Щодо питання стратегії державної етнополітики в Україні: аналіз, оцінка, перспективи //Центр культур національних меншин Закарпаття. – URL: http://centerkyltyr.pp.ua/2021/05/09/3808/ 	Опрацювання додаткової літератури до теми. Підготувати доповідь та дискусії по питаннях теми 15 год	4 тиждень

5 4 год.	Тема 5. Толерантність в етнопонаціональній сфері. Толерантність як загальнолюдська цінність. Толерантність в етнопонаціональній політиці. Досвід Ради Європи у формуванні толерантних відносин	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год. Самостійна робота, доповідь, бесіда, обговорення – 15 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хрящевська Л. М. Етнопонаціональна політика в Україні в період незалежності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. М. Хрящевська. – Миколаїв : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 208 с. 2. Андріяш В. І. Державна етнополітика України в умовах глобалізації : монографія. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 328 с 3. Вітман, К.М. Моделі етнопонаціональної політики постсоціалістичних країн: навч. посібник : рекомендовано МОН України / К.М. Вітман ; ОНЮА, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. - К. : Логос, 2008. - 392 с. 4. Вітман, К. М. Політико-правові виклики міжетнічній толерантності в Україні / К. М. Вітман // Держава і право. Сер. Юридичні і політичні науки* : зб. наук. праць. - 2013. - Вип. 59 . - 600 с. - С. 462- 468. 	Опрацювання додаткової літератури до теми. Підготувати доповідь та дискусії по питаннях теми 15 год	5 тиждень
6 6 год.	Тема 6. Міграційні процеси в Україні Причини та особливості міграційних процесів. Причини еміграція в Україні. Проблеми української діаспори	Лекція, презентація, дискусія – 4 год. Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год. Самостійна робота, доповідь, бесіда, обговорення – 15 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хрящевська Л. М. Етнопонаціональна політика в Україні в період незалежності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. М. Хрящевська. – Миколаїв : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 208 с. 2. Андріяш В. І. Державна етнополітика України в умовах глобалізації : монографія. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 328 с 3. Вітман, К.М. Моделі етнопонаціональної політики постсоціалістичних країн: навч. посібник : рекомендовано МОН України / К.М. Вітман ; ОНЮА, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. - К. : Логос, 2008. - 392 с. 4. Була С.П. Процес уніфікації спільної міграційної політики Європейського Союзу /С.П.Була, М.О. Зіненко // Наукове видання «Регіональні студії» Ужгородський національний університет. Видавничий дім «Гельветика», 2020 Вип. № 23, с. 13-18 URL: http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/23/23_2020.pdf 	Опрацювання додаткової літератури до теми. Підготувати доповідь та дискусії по питаннях теми 15 год	6 тиждень
Разом		30 год. 18лекцій 12 практичні		90 самостійна робота	
Разом 120					